

Vejledning til brug af ”Vores literacymiljø” – et samtalebaseret redskab til teamsamtaler

”Vores literacymiljø” er et redskab, der inviterer jer i indskolingsteamet til at iagttage og samtale om det literacymiljø, I har skabt i jeres klasse.

Et literacymiljø er et læringsmotiverende miljø, hvor elever, pædagoger, børnehaveklasseledere og lærere interagerer med tale og skrift. Det er et kommunikativt miljø, som opfordrer eleverne til at udvikle deres kompetencer og styrker: Ordforråd, begrebsforståelse, sproglig og matematisk forståelse, fortælling og tekstkendskab, fordi sprog giver adgang til fællesskab og læring.

Et godt literacymiljø rummer derfor forhold, der knytter sig til:

- Indretning (i klasselokalet og på skolen)
- Materialer (tekster, bøger, blyanter, papir, digitale teknologier, billeder)
- Aktiviteter (såvel igangsatte som spontane)
- Kommunikation og interaktion (brug af tale og skrift)

Anvendelse af ”Vores literacymiljø”

Med ”Vores literacymiljø” gennemfører man en struktureret samtale af 1 times varighed, der fordeler sig på 3 runder. Alle fra indskolingsteamet deltager i samtalen, der gennemføres i indskolingslokalerne eller i de lokaler, hvor I til dagligt er sammen med børnene. Der kan være maksimalt 6 deltagere. Hvis I er flere end 6 i teamet, deler I jer i to grupper. Teamet vælger en igangsætter, der styrer diskussionen, sørger for, at alle kommer til orde og overholder tiden i de tre runder.

Runde 1: Observér og reflektér

Varighed: Maks. 25 minutter

I denne fælles observations- og refleksionsrunde udfylder igangsætteren samtalskema nr. 1. Skemaet udfyldes, samtidig med at hele teamet bevæger sig fysisk rundt i lokalet og sammen observerer og reflekterer over literacymiljøet.

Runde 2: Kortspil på kort tid

Varighed: Maks. 5 minutter

I denne runde spilles et kortspil i hurtigt tempo. Spilrunden har til formål at igangsætte en diskussion, som uddybes og følges op på i runde 3.

Der spilles på følgende måde: Igangsætteren lægger spillepladen på bordet, fordele de 32 spillekort ligeligt mellem deltagerne og indleder spillet ved at sige sætningen *Vi har et godt literacymiljø i klassen*. Sætningen står på spillepladen. Herefter byder deltagerne ind med sætninger i samtalen, samtidig med at de lægger det kort, som er knyttet til sætningen. Bemærk, at kortene er meget forskellige: Nogle skal man læse ordret op, andre skal man selv formulere sætninger ud fra. Hvis der eksempelvis står *Inddrag forældreperspektivet*, så siger man noget, som en forælder kunne finde på at sige til det, man taler om.

Det gælder om at komme af med sine kort så hurtigt som muligt i løbet af de 5 minutter, spillet varer. Man kommer kun af med sine kort, når man tager ordet. Det går med andre ord ikke efter tur.

Runde 3: Sæt ord på handling

Varighed: Maks. 30 minutter

Skemaet fra runde 1 og spillet fra runde 2 satte en samtale i gang, som alle deltog i. Nu skal teamet diskutere videre ud fra spørgsmålet:

Hvordan kan vi forbedre literacymiljøet i vores klasse?

I skal her forholde jer til klassens literacymiljø og gøre brug af egen faglig viden, egne erfaringer, jeres kendskab til børnene og pædagogiske idealer. Mens I diskuterer, udfylder I skema nr. 3.

Runde 1. Udfyld skemaet til støtte for teamsamtale om literacymiljø (maks. 25 minutter)

Indskolingsteamet bevæger sig rundt i klasselokalet og udfylder skemaet. Skriv gerne eksempler ned undervejs.

1)

Angiv klassens navn: _____

Angiv navne på alle i indskolingsteamet:

Spørgsmål til indretningen i klassen og på skolen

2) Klassens rum bærer præg af, at sprog, ord, tal og begreber fylder meget i hverdagen, og at den sproglige læring gøres synlig

Helt uenig	Uenig	Enig	Meget enig	Ved ikke

Begrund hvorfor:

3) Klassens rum bærer præg af elevernes egne tegninger, tekster og fortællinger

Helt uenig	Uenig	Enig	Meget enig	Ved ikke

Begrund hvorfor, og besvar gerne:

Hvordan er udsmykningen på væggene i klasselokalet?

4) Skolens rum bærer præg af elevernes egne tegninger, tekster og fortællinger

Helt uenig	Uenig	Enig	Meget enig	Ved ikke

Begrund hvorfor, og besvar gerne:

Hvordan er udsmykningen på væggene på skolens gangarealer?

Lægger uderummene (gange på skolen, skolegården, legepladsen) op til at tale om sprog og matematiske begreber?

Spørgsmål til materialer i klassen

5) Alle elever har adgang til en passende bog, et skriveredskab, et stykke papir og lignende materialer, når de har brug for det i løbet af skoledagen

Helt uenig	Uenig	Enig	Meget enig	Ved ikke

Begrund hvorfor, og besvar gerne:

Har I et bibliotek med frilæsningsbøger i klassen eller afdelingen, som eleverne kan benytte?

Har eleverne adgang til blyanter, farver eller andre tegneredskaber?

Har eleverne adgang til digitale værktøjer, der giver mulighed for at skrive, filme eller tegne?

Spørgsmål til literacy-aktiviteter i klassen

6) Literacymiljøet er kendetegnet ved, at vi arbejder meget med fortællinger

Helt uenig	Uenig	Enig	Meget enig	Ved ikke

Begrund hvordan og hvorfor eller hvorfor ikke

7) Literacymiljøet er kendetegnet ved, at vi taler om fagenes sprog, mens eleverne lærer fagene. Eksempelvis bruges der andre begreber i matematik end i dansk

Helt uenig	Uenig	Enig	Meget enig	Ved ikke

Begrund hvordan og hvorfor eller hvorfor ikke

Spørgsmål til kommunikation og interaktion med eleverne

8) Literacymiljøet er kendetegnet ved, at vi dyrker samtalen. Disse samtaler styrker sprog og matematisk forståelse

Helt uenig	Uenig	Enig	Meget enig	Ved ikke

Forklar hvordan

Runde 2. Kortspil på kort tid (maks. 5 minutter) (spillekortene klippes ud)

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Vær fundamentalt
uenig!

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig noget sjovt

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig:
"Vi samtaler ofte
i klassen, og det
styrker elevernes
sprog."

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig:
"Det gode ved
vores samarbejde
er, at vi er enige
om, hvordan vi
vil have vores
literacymiljø."

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig:
"Hvad mener du
med literacymiljø,
når du siger det,
du siger?"

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Få en anden spiller
til at uddybe sit
argument

Runde 2. Kortspil på kort tid (maks. 5 minutter) (spillekortene klippes ud)

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig:

"Når eleverne skriver, så undervisnings-differentierer vi."

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig:

"Det er et praktisk problem, at eleverne ikke passer på det, vi hænger op på væggene."

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Vær enig!

Uddyb det, en anden har sagt

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Giv et eksempel på undervisning i sprog

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Inddrag dit fag

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Inddrag pædagog-elev-relationen

Runde 2. Kortspil på kort tid (maks. 5 minutter) (spillekortene klippes ud)

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig:

"Forældrene er meget glade for, at vi anerkender elevernes tegninger og skriverier."

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig:

"Jeg fortæller altid eleverne, hvad jeg gør. De får faglige begreber."

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Giv et eksempel på en literacy-aktivitet

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Vær uenig med de andre

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig:

"Det er et problem, at eleverne keder sig, når jeg læser op."

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Vær uenig

Runde 2. Kortspil på kort tid (maks. 5 minutter) (spillekortene klippes ud)

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Inddrag personlig
erfaring

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Inddrag elevernes
perspektiv

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Giv et eksempel
på undervisning i
tal

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig noget om
sprog og de
daglige rutiner i
klassen

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig noget
om skrift og
indretning af
klasselokalet

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Inddrag teamets
perspektiv

Runde 2. Kortspil på kort tid (maks. 5 minutter) (spillekortene klippes ud)

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Bring tal og
matematik ind i
diskussionen

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Bring et synspunkt
om ordforråd ind i
diskussionen

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Fortæl, hvordan
du opmuntrer
eleverne til at
udvikle deres
sprog

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig:
"Mange børn får
ikke brugt sproget
aktivt i timerne!"

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig noget om
børneskrivning

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig noget om
bogstaver og ord

Runde 2. Kortspil på kort tid (maks. 5 minutter) (spillekortene klippes ud)

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

(Skriv selv en
kommentar)

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

(Skriv selv en
kommentar)

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig:
"Vi kan alle
blive bedre til at
samarbejde om
literacy."

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

(Skriv selv en
kommentar)

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Sig:
"Ord er noget,
vi snakker om
dagligt og med
alle børn."

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

(Skriv selv en
kommentar)

Runde 2: Kortspil på kort tid

Spil dit kort ind på denne plade, samtidig med at du siger det, der står på kortet eller tænker og taler ud fra det, kortet beder dig om.

Start spillet ved, at igangsætteren siger:

"Vi har et godt literacymiljø i klassen."

Runde 3: Refleksions- og handlingsrunde (maks. 30 minutter)

Skemaet fra runde 1 og spillet fra runde 2 satte en samtale i gang, som I alle deltog i. Nu diskuterer teamet videre. I skal forholde jer til klassens literacymiljø og gøre brug af egen faglig viden, egne erfaringer, jeres kendskab til børnene og pædagogiske idealer. I diskuterer nu ud fra spørgsmålet: *Hvordan kan vi forbedre literacymiljøet i vores klasse?* Mens I diskuterer, udfylder I skema 3.

Skema 3

1. Hvad har vi opdaget gennem vores samtale om klassens literacymiljø?

2. Hvordan vil vi arbejde med at udvikle klassens literacypraksis fremover?

3. Hvad er de næste skridt?

Når I er færdige med runde 3, aftaler I, hvordan indskolingsteamet fremover skal fortsætte arbejdet med at udvikle et godt literacymiljø for klassen.

